

Іванцова А.В.

кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ АДВОКАТІВ

Проблема правового, зокрема міжнародно-правового захисту прав адвокатів набула особливої актуальності для України. З моменту вступу до ради Європи у 1996 р., підписання, а потім ратифікування Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод у 1997 р., Україна обрала курс на максимальне наближення свого законодавства до міжнародних стандартів європейських держав.

до цього доклали чимало зусиль всесвітньо відомі наші співвітчизники-юристи – в. корецький (академік академії наук урер, засновник інституту держави і права академії наук урер і впродовж багатьох років його директор, основоположник української школи міжнародного права, член міжнародного суду оон, представник срср у комісії оон з прав людини в 1947-1949 рр.) і П. Недбайло (професор, завідувач кафедри теорії держави і права київського університету ім. т.Г. Шевченка, який у 1958-1968 рр. був постійним представником урер в комісії оон з прав людини і якому в 1968 р. було присуджено премію оон за видатний особистий внесок у справу захисту прав і свобод людини).

Після ратифікації конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і ряду доповнюючих Протоколів до неї, українські громадяни та юридичні особи отримали право на звернення до Європейського суду з прав людини з позовом на неправомірні дії державних органів України, які порушують їх права. рішення Європейського суду з прав людини слугують взірцевими стандартами для судових та правоохоронних органів, адвокатів та правозахисників.

конвенція не містить окремої норми про права адвокатів; гарантовані нею права і свободи мають загальнолюдський характер. однак прецедентна практика Європейського суду з прав людини в тлумаченні нею застосування окремих норм конвенції (статті 6, 8, 10, 11) та передбачених ними прав, забезпечує режим посилено-

го захисту тих прав адвокатів, які в національному українському законодавстві умовно іменуються професійними правами адвоката й гарантіями адвокатської діяльності. так Європейський суд з прав людини створений для забезпечення зобов'язань держав-членів, прийнятих у відповідності з конвенцією.

Гарантії професійної діяльності адвокатів містяться також і в інших міжнародно-правових актах, наприклад, у статтях 16, 17, 18 «основних принципів ооН щодо ролі юристів», прийнятих на VIII конгресі ооН із запобігання злочинам у 1990 році де закріплено:

уряди мають забезпечити адвокатам:

а) можливість здійснювати їх професійні обов'язки без залякування, перешкод, переслідування та неналежного втручання;

б) можливість вільно пересуватись і спілкуватись зі своїм клієнтом у своїй країні та за кордоном;

в) виключення можливості піддавати покаранню або погрозувати його застосуванням та можливості обвинувачення, адміністративних, економічних та інших санкцій за дії, здійснені відповідно до визнаних професійних обов'язків, стандартів та етичних норм (ст. 16).

там, де безпека адвокатів перебуває під загрозою у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, вони мають бути адекватно захищені владою (ст. 17).

адвокати не повинні ідентифікуватися з клієнтами та їх справами у зв'язку з виконанням професійних обов'язків (ст. 18).

іншим джерелом міжнародного права, застосованим доправ адвокатів, є декларація ооН «Про право і обов'язок окремих осіб, груп та органів суспільства підтримувати і захищати загально визнані права людини і основні свободи». ця декларація закріплює широкий спектр гарантій здійснення правозахисної діяльності та вказує, що кожному захиснику прав людини, у зв'язку з його відповідною діяльністю, також має бути гарантоване право на повний захист як в теорії (на законодавчому рівні), так і на практиці проти будь-якого насильства чи переслідування. в цьому акті окреслено і конкретні обов'язки держав щодо гарантій прав захисників і наголошено, що держави поряд із негативними обов'язками (невтручання, не переслідування тощо) несуть і позитивний обов'язок – проводити розслідування у випадках можливих порушень прав, гарантованих декларацією.

таким чином, підводячи підсумок, ми можемо зазначити, що

вичерпавши всі можливі національні засоби правового захисту, кожен (в тому числі і адвокат) має право звернутися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна (ч. 4 ст. 55 Конституції України).